

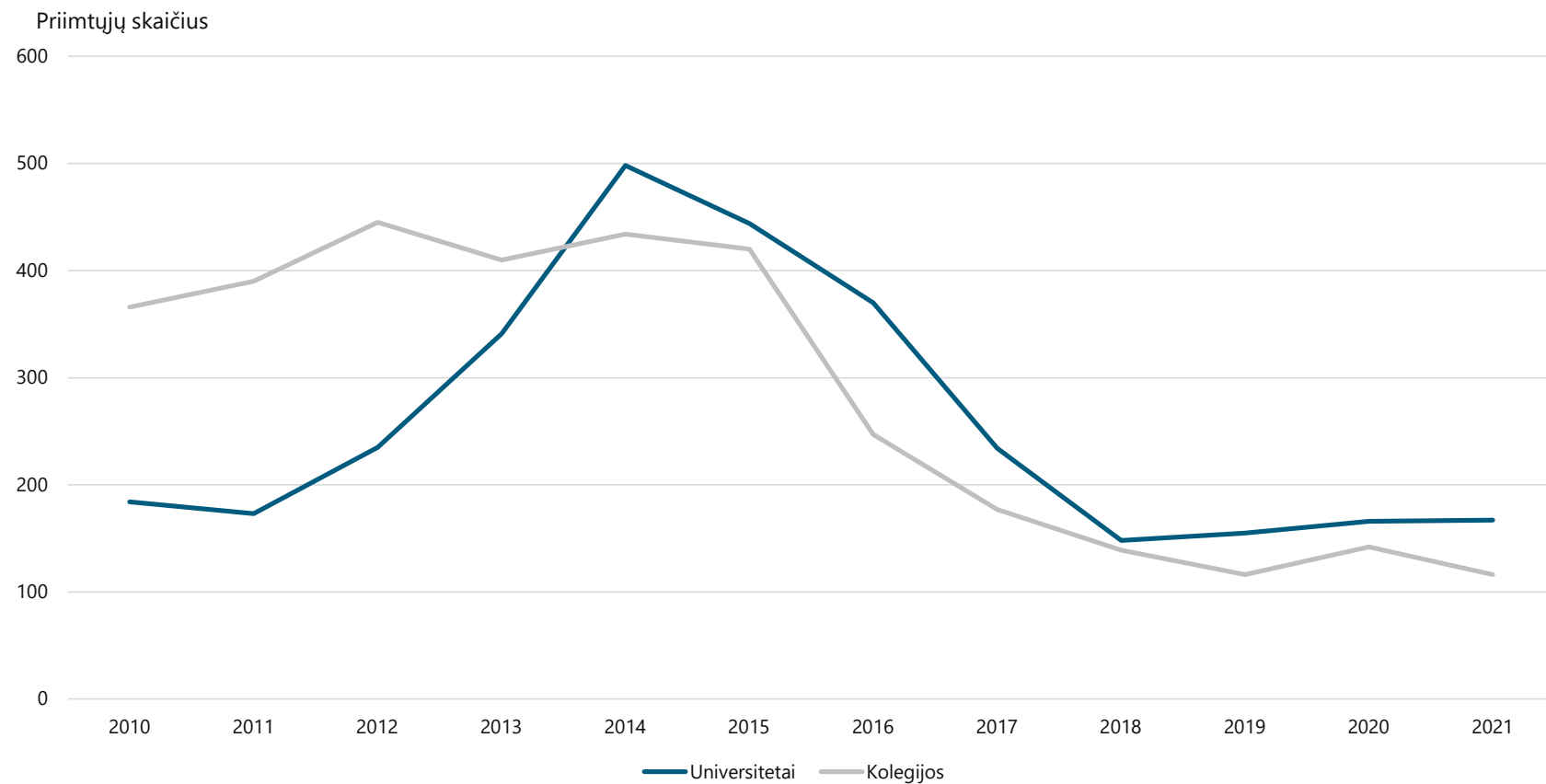
Žemės ūkio specialistų rengimas bei tikslinių stipendijų skyrimo modelis

2021-12-16
Vilnius

ŽEMĖS ŪKIO SPECIALISTŲ RENGIMAS

Priėmimas į žemės ūkio mokslų studijų krypties grupės studijų programas

2020 m. ir 2021 m. priėmimas į VF ir VNF vietas pagal studijų kryptis

Sektorius	AM	Studijų kryptis	2021 m.			2020 m.		
			Priimta į vf	Priimta į vnf	Iš viso	Priimta į vf	Priimta į vnf	Iš viso
Universitetų	Vytauto Didžiojo universitetas	Žemės ūkis	9	1	10	8	2	10
		Agronomija	37	6	43	33	13	46
		Miškininkystė	10	1	11	12	3	15
		Maisto studijos	14	1	15	16	3	19
	VDU iš viso		70	9	79	69	21	90
	Lietuvio sveikatos mokslų universitetas	Veterinarija	111	31	142	114	41	155
		Gyvulininkystė	56	11	67	42	10	52
		Maisto studijos	15	1	16	17	3	20
	LSMU iš viso		182	43	225	173	54	227
Universitetų suma			252	52	304	242	75	317
Kolegijų	Kauno kolegija	Žemės ūkis	5	11	16	6	14	20
	KK iš viso		5	11	16	6	14	20
	Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos kolegija	Žemės ūkis	8	21	29	17	21	38
		Miškininkystė	16	43	59	22	46	68
	KMAIK iš viso		24	64	88	39	67	106
	Vilniaus kolegija	Veterinarija	57	31	88	42	35	77
Žemės ūkis		7	7	14	8	11	19	
VK iš viso		64	38	102	50	46	96	
Kolegijų suma			93	113	206	95	127	222
Bendroji suma			345	165	510	337	202	539

Studijų kryptių populiarumas stojančiųjų pageidavimuose pagal pirmąjį prioritetą

Studijų kryptis	2021 m.		2020 m.	
	Stojančiųjų universitetuose, %	Stojančiųjų kolegijose, %	Stojančiųjų universitetuose, %	Stojančiųjų kolegijose, %
Fiziniai mokslai	1,77	0,05	1,7	0,13
Gyvybės mokslai	2,79	–	2,56	–
Humanitariniai mokslai	6,65	1,28	7,11	1,44
Informatikos mokslai	8,83	7,6	8,79	7,31
Inžinerijos mokslai	8,82	16,27	8,2	15,6
Matematikos mokslai	1,34	–	1,46	–
Menai	6,19	3,48	6,08	4,57
Socialiniai mokslai	18,27	9,3	19,31	9,44
Sportas	1,82	–	1,95	–
Sveikatos mokslai	15,32	22,66	15,73	22,17
Technologijų mokslai	0,95	2,86	0,73	2,46
Teisė	6,02	1,85	5,84	1,72
Ugdymo mokslai	4,7	6,36	4,27	5,15
Verslo ir viešoji vadyba	13,78	25,81	13,53	27,77
Veterinarijos mokslai	1,23	0,89	1,14	0,73
Žemės ūkio mokslai	1,51	1,57	1,59	1,5

Žemės ūkio ministerijos tikslinės skatinamosios stipendijos

Aukštoji mokykla	Studijų programos pavadinimas	Stipendijos dydis, Eur	2021 m. skirta tikslinių skatinamųjų stipendijų	2020 m. skirta tikslinių skatinamųjų stipendijų
Vytauto Didžiojo universitetas	Agronomija, Maisto kokybė ir sauga, Vandens ir žemės inžinerija, Žemės ūkio mechanikos inžinerija, Miškininkystė	200	30	81
Lietuvos sveikatos mokslų universitetas	Gyvūnų mokslas, Maisto mokslas, Veterinarinė medicina		30	19
Vilniaus Gedimino technikos universitetas	Geodezija ir geoinformatika		8	-
Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos kolegija	Žemėtvarka, Hidrotechninė statyba		10	-
Kauno kolegija	Agroverslo technologijos		5	-
Vilniaus kolegija	Agroverslo technologijos, Maisto technologijos, Veterinarija		15	-
Utenos kolegija	Žemės ūkio technologija, Maisto produktų technologija		6	-
			Iš viso	104

Žemės ūkio mokslų 2018 metų universitetų absolventų 5 dažniausiai užimamos profesijos pagal Lietuvos profesijų klasifikatoriaus pagrindinius pogrupius 12 mėn. po studijų baigimo

Pagrindinis profesijos pogrupis	Vidutinės pajamos, Eur.
Žemės ir miškų ūkio bei žuvininkystės specialistai	1296
Parduotuvių pardavėjai	811
Reklamos ir rinkodaros specialistai	1124
Gyvosios gamtos mokslų technikai (išskyrus medicinos ir patologijos laboratorijų technikus)	974
Jaunesnieji miškų ūkio specialistai	1345

Žemės ūkio mokslų 2018 metų kolegijų absolventų 5 dažniausiai užimamos profesijos pagal Lietuvos profesijų klasifikatoriaus pagrindinius pogrupius 12 mėn. po studijų baigimo

Pagrindinis profesijos pogrupis	Vidutinės pajamos, Eur.
Jaunesnieji miškų ūkio specialistai	1193
Parduotuvių pardavėjai	924
Miškų ūkio ir giminiškų profesijų darbuotojai	1419
Kitur nepriskirti nekvalifikuoti apdirbimo pramonės darbininkai	1212
Pakuotojai (rankomis)	1045

Žemės ūkio studijų krypties absolventų padėtis darbo rinkoje

- Dauguma pirmosios ir antrosios pakopų žemės ūkio absolventų dirba vidutinės kvalifikacijos profesijose, kurioms nereikia aukštojo išsilavinimo.
- Kas šeštas dirbantis kolegijų absolventas dirba žemos kvalifikacijos profesijose.
- Žemės ūkio mokslų studijų krypties grupės studijas 2018 metais baigė ir per 12 mėn. nuo baigimo aukštos kvalifikacijos reikalaujančiose pareigose įsidarbino 16,8 proc. kolegijų ir 40,7 proc. universitetų pirmos pakopos absolventų. Iš visų baigusių antrosios pakopos studijas įsidarbino – 44,3proc. absolventai (STRATA duomenimis).

Tikslinės stipendijos (I)

Šiuo metu tikslinių stipendijų skyrimą ir paramą studentams reglamentuoja:

LR Mokslo ir studijų įstatymo 82 straipsnis:

4. Vyriausybės nustatyta tvarka iš valstybės biudžeto lėšų aukštųjų mokyklų studentams gali būti teikiama parama.

10¹. Vyriausybės nustatyta tvarka iš valstybės biudžeto lėšų tikslinės stipendijos gali būti mokamos studentams, įstojusiems į Vyriausybės nustatytų prioritetinių studijų kryptių, studijų programų grupių ar studijų programų valstybės finansuojamas studijų vietas ar nefinansuojamas studijų vietas su studijų stipendija, neatsižvelgiant į kitas gaunamas stipendijas ar paramą.

LRV 2017-03-01 nutarimas Nr. 149 „Dėl Lietuvos Respublikos Mokslo ir studijų įstatymo įgyvendinimo“, kuriuo patvirtintas:

Paramos aukštųjų mokyklų studentams teikimo tvarkos aprašas.

Tikslinės stipendijos (II)

Siekiant skatinti specialistų atėjimą į tam tikrą sektorių, tikslinga peržiūrėti tikslinių stipendijų skyrimo tikslą bei apsvarstyti tikslinių stipendijų, kaip paramos rūšies, tikslingumą, naudingumą ir efektyvumą, galimybes taikyti kitas alternatyvias skatinimo ir asmenų pritraukimo priemones (pvz., paskolos pragyvenimo išlaidoms padengti suteikimą ar pan.).

Tikslinės stipendijos turėtų ne tik paskatinti stoti į tam tikras studijų kryptis (programas), bet ir užtikrinti, kad parengti specialistai ateitų į darbo rinką, todėl tikslinga būtų tokios paramos skyrimą sieti su studentų įsipareigojimu įsidarbinti.

Poreikių planavimas turėtų būti vykdomas nacionaliniu lygmeniu.

Šiuo metu įstatymu pavesta specialistų poreikį planuoti ministerijoms, tačiau duomenų bazėse ar registruose esanti informacija nėra laisvai prieinama visiems vartotojams, todėl ministerijoms gali būti sudėtinga atlikti visą sektoriaus žmogiškųjų išteklių analizę ir numatyti poreikius.

Tikslinės stipendijos (MSĮ keitimas) (I)

I alternatyva

Paskolų pragyvenimo išlaidoms suteikimas

Paskolos pragyvenimo išlaidoms padengti suteikiamos LRV nustatytų prioritetinių programų studentams.

Prioritetinių programų studentai galėtų gauti paskolas pragyvenimo išlaidoms padengti (šiuo metu šios paskolos dydis 2000 Eur/metus), ji būtų mokama kas mėnesį.

Paskolos gražinti nereikėtų, jei studentas baigtų studijas (gautų diplomą) ir per 5 metų laikotarpį po studijų baigimo ne mažiau kaip 3 metus dirbtų pagal įgytą aukštojo mokslo kvalifikaciją.

Asmuo, įvykdęs minėtas sąlygas, Valstybiniam studijų fondui pateiktų prašymą dėl atleidimo nuo paskolos gražinimo ir įgaliotų institucijų išduotas pažymas, patvirtinančias atleidimo pagrindą.

Reikalinga labai konkrečiai apibrėžti, kada bus laikoma, kad asmuo dirbo pagal įgytą kvalifikaciją, t.y. koks darbas ar veikla bus laikomas atitinkančiu nurodytą kriterijų, kokios šakinės ministerijos ar jų įgaliotos institucijos galėtų išduoti pažymas, patvirtinančias, kad asmuo dirbo būtent pagal įgytą kvalifikaciją.

Tikslinės stipendijos (MSĮ keitimas) (II)

I alternatyva

Privalumai:

- Biudžeto planavimas paprastesnis, biudžetas planuojamas atsižvelgiant į paimtas paskolas ir prognozuojamą poreikį atleidimui nuo paskolų grąžinimo. Paskola mokama banko lėšomis, tik vėliau valstybė įvykdo bankui įsipareigojimus už studentą.
- Nereikia kurti iš esmės naujo administravimo mechanizmo, paskolas VSF administruoja ir šiuo metu, tik kitai asmenų grupei (neįgaliesiems).
- Pasinaudoti ir imti paskolas pragyvenimo išlaidoms galėtų visi studijuojantys prioritetingose kryptyse tiek vf, tiek vnf studijų vietose.
- Prioritetines kryptis galima būtų tvirtinti ir studijų krypčių lygmenyje (nereikia tik programų lygmenyje, kaip tikslinių stipendijų atveju)

Trūkumai:

- Sudėtingas įsidarbinimo kontrolės mechanizmas.
- Mažesnė paskata stoti į prioritetines kryptis imant paskolą.
- Bankui valstybė moka paskolos palūkanas.

Paskolų statistika: paskolą pragyvenimo išlaidoms padengti 2018 m. buvo paėmę 1802 asmenys (2,61 mln. Eur), 2019 – 1875 (2,73 mln Eur), 2020 – 1864 (2,68 mln. Eur)

Tikslinės stipendijos (MSĮ keitimas) (III)

II alternatyva

Tikslinių stipendijų skyrimas

Tikslinės stipendijos suteikiamos LRV nustatytų prioritetinių studijų programų studentams. Asmuo, teikdamas prašymą skirti stipendiją, įsipareigoja baigti studijas ir per 5 metų laikotarpį po studijų baigimo ne mažiau kaip 3 metus dirbti pagal įgytą aukštojo mokslo kvalifikaciją. Prioritetinių kryptių studentai gauna tikslinę stipendiją (5,5 BSI/mėn. (220 Eur/mėn.)). Asmuo, įvykdeš minėtas sąlygas, Valstybiniam studijų fondui pateikia tai patvirtinančius dokumentus.

Jei asmuo nutraukia studijas ar neįvykdo reikalavimo dirbti nustatytą laikotarpį, jis turi sugrąžinti visą studijų metu gautą stipendiją. Stipendija turi būti grąžinta per 3 metų laikotarpį. Grąžinamos stipendijos dydis po 4 metų trukmės bakalauro studijų būtų apie 10560 Eur

Šiuo atveju, kaip ir paskolų alternatyvoje, reikalinga labai konkrečiai apibrėžti, kada bus laikoma, kad asmuo dirbo pagal įgytą kvalifikaciją, t.y. koks darbas ar veikla bus laikomas atitinkančiu nurodytą kriterijų, kokios šakinės ministerijos ar jų įgaliotos institucijos galės išduoti pažymą, patvirtinančią, kad asmuo dirbo būtent pagal įgytą kvalifikaciją.

Tikslinės stipendijos (MSĮ keitimas) (IV)

II alternatyva

Privalumai

Gali būti didesnis skatinimo efektas nei paskolų atveju, daugiau stojančių į prioritetines kryptis.

Trūkumai

- Sudėtingas įsidarbinimo kontrolės mechanizmas.
- Reikalinga kurti visiškai naują administravimo mechanizmą, kuris sudėtingesnis nei negražinamų stipendijų atveju, kadangi išmokėjus stipendiją, privalės būti vykdoma individuali ir ilgalaikė asmenų kontrolė.
- Valstybė patirs papildomų išlaidų stipendijoms administruoti: reikalingi papildomi etatai VSF, išlaidos administravimui, ikiteisminiam ir teisminiam skolų išieškojimo procesui.
- Gali būti, kad asmenys nenorės rinktis tokių studijų arba tiesiog atsisakys stipendijos, bijodami finansinių įsipareigojimų.

Tikslinės stipendijos (MSĮ keitimas) (V)

Iššūkiai

1. Reikalinga institucija, kuri nuolat vykdytų žmogiškųjų išteklių stebėseną ir vykdytų atskirų sektorių poreikių prognozavimą. Prognozavimas turėtų būti pakankamai detalus, kad pagal jį būtų galima tvirtinti prioritетines programas ar kryptis.
2. Reikalinga labai konkrečiai apibrėžti, kada bus laikoma, kad asmuo dirbo pagal įgytą kvalifikaciją, t.y. koks darbas ar veikla bus laikomas atitinkančiu nurodytą kriterijų, kokios institucijos galės išduoti pažymas (Užimtumo tarnyba, SODRA, ar kt.) patvirtinančias, kad asmuo dirbo būtent pagal įgytą kvalifikaciją ar įsidarbino ten, kur buvo nustatytas specialistų trūkumas.

Je pavyktų 2022 m. patvirtinti MSĮ pakeitimą, naująjį tikslinių stipendijų modelį galima būtų pradėti įgyvendinti tik nuo 2023 m. rudens semestro.

Parama pedagoginių studijų studentams (tikslinės stipendijos) (I)

Planuojamas naujas paramos modelis

Planuojama paramą skirti tik ŠMSM įsakymu patvirtintoms prioritetinėms pedagogikos studijų programų specializacijoms ir prioritetinėms studijų programoms (gretutinių studijų atveju).

Paramos dydis ir tikslinė grupė:

300 Eur

- nuo I kurso skiriama VF pirmosios pakopos prioritetinių pedagoginių studijų studentams ir VF prioritetinių gretutinių studijų studentams;

500 Eur

skiriama studentams, kurie įsipareigoja (sudaro sutartis su savivaldybe ar mokymo įstaiga) atidirbti nustatytą laikotarpį:

- nuo I kurso VF ir VNF prioritetinių profesinių pedagoginių studijų programų studentams;
- nuo IV kurso VF ir VNF prioritetinių pirmosios pakopos pedagoginių studijų ir gretutinių studijų studentams.

Studentas turi sudaryti sutartį su savivaldybe arba su mokymo įstaiga), kurioje įsipareigotų dirbti ne trumpiau kaip 3 metus per 5 metų laikotarpį (skaičiuojamas faktiškai dirbtas darbo laikas), ne mažiau kaip 0,7 etato.

Parama pedagoginių studijų studentams 2020-2021 m. (tikslinės stipendijos)

Studijų pakopa	Stipendijos dydis, Eur	2021 m. skirta tikslinių stipendijų	2020 m. skirta tikslinių stipendijų
Pirmos pakopos pedagogikos studijų krypties studijų programų studentams	300	625	576
Pirmos pakopos pedagoginių gretutinių studijų programų studentams		80	60
Profesinių pedagogikos studijų studentams		194	210
Iš viso		899	846

Ačiū už dėmesį